

Termická analýza

2

Simulace DSC a DTA

Přednášející: Doc. Jiří Sopoušek

Brno, prosinec 2011

Obsah

 Výpočty fázových diagramů metodou CALPHAD
Výpočet entalpie vzorku a Cp
Simulace signálu DTA (pcDSC,hfDSC)
Příklady použití

Figure 2.1. Schematic of DTA and HF-DSC geometries (not to scale). A and B denote the different legs of themocouples.

Zdroje

[98Sau] N. Saunders, A. P. Miodovnik: **'CALPHAD** (Calculation of Phase Diagram) - A Comprehensive Guide', Pergamon Materials Series, Vol.1, Elsevier Science, Amsterodam (1998).

[02Sop] Sopoušek Jiří, Brno 2002, Fázové rovnováhy a difúzí řízené procesy ve vybraných soustavách kovů a jejich slitin (**komentář** k habilitační práci).

[06Boe] W. J. Boettinger - U. R. Kattner - K.-W. Moon - J. H. Perepezko, "**DTA and Heat-flux DSC Measurements of Alloy Melting and Freezing**", 2006, Washington, National Institute of Standards and Technology.

[07Kro] Kroupa, A.; Dinsdale, A. T.; Watson, A.; Vrestal, J.; Vizdal, J.; Zemanova, A.: The development of the **COST 531** lead-free solders thermodynamic database, JOM, 2007, 59, 20-25.

Proč vzniká fázová rovnováha?

K získání řešení používáme: -integrální podmínku FR (min. Gcelk) -Diferenciální podmínku FR (rovnost cem pot.)

Při hledání řešení dodržujeme:

-zákon zachování hmoty

-Stechiometrii fází

- zachování náboje

Řešení fázové rovnováhy

Output from POLY-3, equilibrium = 1, label A0, database: SOLDER Conditions: T=473, P=100000, N=1, W(PB)=1E-1 **DEGREES OF FREEDOM 0 Temperature 473.00, Pressure 1.000000E+05** Number of moles of components 1.00000E+00, Mass 1.24006E+02 Total Gibbs energy -2.59971E+04, Enthalpy 7.62867E+03, Volume 0.00000E+00 Component Moles W-Fraction Activity Potential Ref.stat 5.9848E-02 1.0000E-01 1.7267E-04 -3.4074E+04 SER PB SN 9.4015E-01 9.0000E-01 1.5344E-03 -2.5483E+04 SER BCT A5 Status ENTERED Driving force 0.0000E+00 Number of moles 6.7295E-01, Mass 8.0858E+01 Mass fractions: PB 2.81641E-02 SN 9.71836E-01 **Constitution:** PB 1.63324E-02 SN 9.83668E-01 Status ENTERED Driving force 0.0000E+00 LIQUID **Entalpie** Number of moles 3.2705E-01, Mass 4.3148E+01 Mass fractions: PB 2.34618E-01 SN 7.65382E-01 pro DTA **Constitution:** PB 1.49387E-01 SN 8.50613E-01

(DSC)

Sn-Pb

Příklady výstupů metody CALPHAD

from HERA

Plocha liquidu

Aplikace metody – fázové diagramy

Predikovaný isotermní řez fázovým diagramem soustavy Sn-Ag-In pro 200°C. Predikovaný isokoncentrační řez fázovým diagramem soustavy Sn-1%Ag-0,5%Cu-Bi. Zelená přerušovaná čára vyznačuje složení sledované slitiny Sn-3.5%Ag-0,7%Cu-1%Bi.

CALPHAD – výpočet FD

Figure 1 Comparison of the calculated vertical section diagrams of the Sn-Ag-Bi system with the DSC data at: (a) 10 mol% Bi; and (b) 40 mol% Ag

FD Sn-Bi-Ag pájek

Figure 2 Comparison of the vertical section diagrams of: (a) Sn-Bi-2mass%Ag; and (b) Sn-Bi-2mass% Ag-0.7 mass% Cu alloys

Teplotní stabilita fází

Závislost rovnovážného molárního podílu fází na teplotě pro soustavu Sn-3,5wt%Ag-0,7%Cu (1-liquid, 2-Cu3Sn6, 3-Ag3Sn). Bod tání 217°C.

Závislost rovnovážného molárního podílu fází na teplotě pro soustavu Sn-10wt%Pb (1-liquid, 5-BCT_A5, 7-FCC_A1). Bod liquidu 218°C, solisu 182 °C.

Entalpie slitiny 10Wt%Pb-Sn

Entalpie koexistujících fázi.

Entalpie celková.

Simulace signálů DTA, pcDSC a hfDSC

Dobře reprodukovatelné měření

Signál DTA (hfDSC)

Figure 2.2. DTA melting of a 211.6 mg of pure Ag at 10 K/min. (a) Reference thermocouple temperature T_{tc}^{ref} and sample thermocouple temperature T_{tc}^{sample} vs. time. (b) Differential signal $\Delta T = T_{tc}^{sample} - T_{tc}^{ref}$ vs. time (red), vs. sample temperature (solid black), and vs. reference temperature (dashed black). For this data, the reference temperature remains quite linear in time as the sample melts, so that a linear scaling of the time axis makes the plots with x-axes of time and reference temperature practically identical.

Zpoždění reálného signálu

Přestup tepla (šikmost) v.s. přímé vložení termočlánku (kolmé)

Figure 2.6. Measured (a) temperature vs. time plots and (b) associated DTA plots for melting of pure Sn. The instrument thermocouple readings are black and the readings from a thermocouple immersed directly in the Sn in the sample cup is red. Mass = 163.2 mg; heating rate = 5 K/min.

a)

Efekt podchlacení na křivce chladnutí čistého Sn

Figure 3.15. Measured (a) temperature vs. time plots and (b) associated DTA plots for the freezing of pure Sn. The instrument thermocouple readings (sample and reference) are black and the readings from a thermocouple immersed directly into the Sn in the sample cup are red. Significant supercooling has occurred prior to freezing inducing the rapid temperature rise upon solidification in (a) and the associated positive slope in (b); mass = 163.2 mg; heating rate = 5 K/min.

DTA binárních slitin Klasické výhodnocení

Figure 3.1. Schematic DTA response on coooling and heating of pure A and B and for other alloys superimposed on a simple eutectic phase diagram.

Aplikovatelné jen pro jednoduché případy

Princip simulace DTA (DSC)

Sample Enthalpy, $H_{\rm S}$

dH/dTs

Exothermic

Endothermic

Zpoždění,

podchlazení,

posuv

Figure 2.5. Schematic a) enthalpy vs. temperature for a pure metal; b) corresponding derivative $dH_S(T_S)/dT_S$ curve; c) DTA signal for melting (bottom) and freezing (top). The small difference in heat capacity of liquid and solid leads to a small offset of the baseline before and after melting. The onsets in the DTA curves are shown with a small deviation from the melting point, T_M , due to heat flow limitation in the DTA. This difference on melting is adjusted to zero by the calibration procedure, at least for one heating rate.

 $dH^m/dt = C^m_{\ \ p}$ Pro fázovou přeměnu 1.ř: dH^m/dt=neko nečno. (delta funkce)

CALPHAD přínos – výpočet entalpie

Figure 3.2. (a) Ag-Cu phase diagram; (b) Enthalpy vs. temperature curves for five Ag-Cu alloys (solid, equilibrium; dashed, Scheil); the curves have been shifted vertically for clarity, only differences of enthalpy are relevent; (c) $dH_S / dT_S vs. T_S$ curves for equilibrium conditions for various Ag-Cu alloys derived from the equilibrium enthalpy curves (overleaf). The vertical arrows at the eutectic temperature (779°C) represent delta functions of the indicated strength in kJ/kg.

Sn-10wt%Pb

Entalpie celková.

Funkce DSC= dH^m/dt=C^m_p

DSC čisté látky a binární nízkolegované slitiny

Figure 3.8. Schematic DTA plots showing error introduced by using the extrapolation method for onset determination rather than the first detectable departure from baseline.

Použití i pro testy čistoty látek.

Derivace entalpie bináru SnAg

Reálný DTA (DSC) signál bináru SnAg

Figure 3.3. Experimental DTA melting scans for a series of Ag-Cu alloys at three different heating rates, 5 K/min (blue), 10 K/min (red) and 15 K/min (black). Note that the small signal for the eutectic melting is absent in the Ag-5 % Cu alloy at the slower heating rates. Note also the absence of a distinct second peak in Ag-23 % Cu. Percentage is by mass.

Snižování rychlosti vede k separaci peaků.

Obecná analýza DTA (DSC) signálu

Teplotní posuv a "rozmytí"

Reálný signál odpovídající simulaci

Figure 3.9. dH_S / dT_S vs. T_S (top) and computed DTA scans for melting and freezing at 5 K/min (bottom) for Ag- 15 % Cu using equilibrium enthalpy. Features on the DTA scans are labeled with: $\mathbf{i} = \text{important or } \mathbf{n} = \text{not}$

Efekt isotermní prodlevy

A...Delší prodleva na 760stC

Přesnější určení solidu

Figure 3.5. DTA signal for melting of Ag- 5 % Cu showing the effect of hold time at 760°C and subsequent heating at 15 K/min.

Vliv isotermní prodlevy na rozpuštění Lavesovy fáze

Figure 3.7. DTA signal for Inconel 718 showing the effect of annealing time [91Cao]. With annealing, the (Fe,Cr)₂Nb Laves phase dissolves and the onset of melting increases from 1163°C to 1247°C.

Upřesnění teploty liquidu, solidu,...

Figure 3.12. a) Normal DTA scan on heating for a small greezing range Ni-base superally; b) Normal DTA scan on cooling. Supercooling has occurred; c) Cycling DTA to determine the liquidus temperature [00Wu].

Rovnovážný výpočet vs. Sheil-Gulliver aprox.

Rovnovážný výpočet

Rovnováha v každém okamžiku (chladnutí i ohřevu).

Soulad s experimentem při nízkých rychlostech

Sheil aproximace

Vylučování tuhé fáze (bezdifúzní) z kapalné (nekonečná difúze) s definovaným podchlazením nebo množství odnímaného tepla

> Soulad s experimentem při vyšších rychlostech změny teploty

32

Scheil-Gulliver aprox.

Scheme of Scheil solidification of a hypothetic Fe-C alloy. During solidification the actual liquid phase, beginning with C0, is undercooled and solidifies according to the lever rule enriching the liquid phase with solute atoms

Sheil vs. equilibrium

Figure 3.6. Computed DTA curve for an enthalpy vs. temperature relation derived from a back diffusion model of solidification at 5 K/min of Ag 5 % Cu is shown blue. $D_S = 1 \times 10^{-14} m^2 / s$, $\lambda_2 = 3.8 \times 10^{-5} m$. The equilibrium curve is black and the Scheil is red. The peak eutectic signal at approx. 780°C is intermediate between that for the Scheil and equilibrium cases but is not as small as the measured eutectic signal with no annealing in Figure 3.5.

Figure 3.13. Comparison of two hypothetical alloys with identical heat of fusion, liquidus and solidus temperatures but differing having k < 1 and k > 1. a) Phase diagram, b) dH_S / dT_S for k < 1 (black) and k > 1 (red), c) DTA for k < 1 and d) DTA for k > 1. For k < 1, the latent heat is released higher in the

Častější případ (eutektika)

Méně časté (peritektika)

Eutektické a peritektické reakce

Pozn.: Equilibrium výpočet = Level

Vypočtený signal Au-Sn s uplatněním přístrojových konstant

S přístrojovými parametry pro přenos tepla a jeho zpoždění v přístroji

39

Reálný signál Sn-25Au

e) Experimental melting and freezing curves at 5 K/min.

Ternární slitiny

Liquidus surface of Al-rich corner of Al-Cu-Fe alloy

Al - 6% Cu - 0.5% Fe

Al-20 wt% Cu- 0.5% Fe

Scheil a Lever aproximace

Al-20Cu-0,5Fe

Reálný signál

> L→FCC, L→FCC+Al₇Cu₂Fe, L→FCC+Al₇Cu₂Fe+Al₂Cu.

Lever (rovnovážný výpočet

Al-6Cu-0,5Fe – rovnovážná simulace

 $L \rightarrow FCC$, $L \rightarrow FCC+Al_6(Fe,Cu)$, $L+Al_6(Fe,Cu) \rightarrow Al_7Cu_2Fe+FCC$ (invariant); Lever path only.

Vyhovuje

Al-6Cu-0,5Fe – nerovnovážná simulace

Reálný signál 15K/min

Scheil (nerovnovážný výpočet)

Vyhovuje

Přístrojové parametry

Příklad konstant tepelného zpoždění

	Sn (232ºC)			Ag (961ºC)			Ni (1453ºC)		
Mass (g)	0.163			0.237			0.180		
Heating rate (K/min)	5	10	15	5	10	15	5	10	15
$t_{S,C}(s)$	13.5	15.3	15.9	6.2	6.7	6.7	6.5	6.0	5.5
<i>t_{W,C}</i> (s)	34.5	29.2	26.3	13.0	12.7	13.1	5.1	5.0	4.7
$t_{T,C}$ (s)	27.6	18.9	17.0	14.5	12.4	11.7	7.4	6.5	6.7
t _{W,C} / t _{S,C}	2.56	1. 9 1	1.65	2.10	1.90	1.96	0.78	0.83	0.85

Vícesložkové slitiny

Microstructura slitiny Sn-3.5% Ag-0,7% Cu-1% Bi. Světelná mikroskopie (b), SEM (c).

Slitiny na bázi Sn bez olova

Simulace DSC křivek

Experimentálně naměřený DSC signál pro různé rychlosti ohřevu slitiny Sn-3.5% Ag-0,7% Cu-1% Bi.

Vypočtená závislost entalpie a tepelné negarivní kapacity sledované slitiny.

Termická analýza a temod. rovnováha

Diskuze

signál DTA slitiny SbSnZn

The Calphad Approach

http://www.nist.gov/mml/metallurgy/thermodynamics_kinetics/thermodynamic-and-kinetic-data.cfm